

Анотація. В статті досліджені основні теоретичні аспекти функціонування системи управління трудовими конфліктами і методи їх рішення.

Розглянуті етапи і відповідні їм види управлінської діяльності, причини розвитку конфліктів. Предложено особе увагу приділити медіації як дійсному способу рішення конфліктів на підприємстві.

Ключові слова: управління конфліктами, методи розшення конфліктів, система управління конфліктами на підприємстві, медіація

Abstract. The main theoretical aspects of the functioning of the labor conflict management system and methods for their solution are investigated in the article.

The stages and the corresponding types of managerial activity, the causes of the development of conflicts are considered. It was proposed to pay special attention to mediation as an effective way to resolve conflicts at the enterprise.

Key words: conflict management, conflict resolution methods, enterprise conflict management system, mediation

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сокол М. Колективний трудовий спір та конфлікт: відмінності понять. *Історико-правовий часопис*. URL: <http://stattionline.org.ua/histori/113/21129-kolektivnij-trudovij-spir-ta-konflikt-vidminnosti-ponyat.html>
2. Хмурова В. В., Новак О. С. Управління конфліктами на підприємствах сфери послуг. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2014. Вип. 1. С. 106–113.
3. Коваленко Д. В., Шалімова І. М., Керницький О. М. Конфліктологія : навч. посіб. для вузів; Укр. інж.-пед. акад. Харків : Точка, 2012. 221 с.
4. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. Конфліктологія: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 315 с.
5. Прибутько П. С. Конфліктологія. 2010. 130 с.
6. Козер Л. А. Функции социального конфликта. М. : Идея'Пресс, Дом интеллектуал. книги. 2012. 205 с.

УДК 336

КОНЦЕПЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ЗРОСТАННЯ В ЕКОНОМІЦІ

К. В. Сапун, Р. В. Селезньова

Анотація. Екологічні й соціально-політичні виклики сучасності свідчать, що традиційні моделі зростання економіки та методи оцінки, які спираються в першу чергу на фінансову рентабельність, не завжди оптимальні, натомість завдяки 48-му Всесвітньому економічному форумі в Давосі набуває популярності концепція інклюзивного зростання. У статті сформульовано поняття інклюзії, особливості концепції інклюзивного зростання для України та передумови її виникнення; сформовано позицію щодо доцільності використання в міжнародній статистиці цього показника.

Ключові слова: інклюзивне зростання, міжнародні порівняння, сталий розвиток, соціальна та економічна інклюзія.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу приділили політичним і загальноекономічним аспектам економічного зростання та сталого розвитку такі дослідники, як Сімків Л. Є., Оголь Д. О., Червяков І. М., Глуха Г. Я. та інші. Питаннями міжнародної статистики, зокрема міжнародних порівнянь, займалися такі вітчизняні науковці як Сидорова А. В. [8], Лугінін О. Є. та інші. Монографію «Антикризова стратегія розвитку України...» пропонує колектив науковців під загальною редакцією Сидорової А. В. [1]. Проблематику економічного ризику на макrorівні досліджували Чиркова К. А., Єрмолаєва Є. В., Гранатуров В. М., Коновалов А. С., Анісімов В. Г. Оригінальний феномен економічного зростання без розвитку прослідковує Єщенко П. С. [3]

Водночас на сьогодні проблему різних підходів до оцінки рівня економічного та соціального розвитку країни та порівняння показників різних країн вивчено ще недостатньо. Вивчення та систематизація сучасних методів оцінки соціально-економічного

зростання країн з урахуванням викликів сучасності та новітньої концепції інклюзивного зростання потребують подальших досліджень.

У січні 2018 року на 48-му Всесвітньому економічному форумі в Давосі представлено індекс інклюзивного росту та розвитку. Але нове на сьогодні поняття інклюзивного зростання та його економічний смисл залишається поки що недостатньо вивченим і також потребує подальших досліджень.

Метою дослідження є формулювання поняття індексу інклюзивного зростання та розвитку (IDI); визначення та аналіз основних переваг і недоліків застосування індексу інклюзивного зростання та розвитку як показника для статистичної та аналітичної оцінки рівня та темпів розвитку економіки та покращення соціального та інвестиційного клімату України, як передумова для визначення можливих шляхів усунення загроз сталому розвитку.

Основна частина. Традиційно відомі такі концепції економічного зростання як нульове зростання, сталий економічний розвиток, ноосферний розвиток, інноваційне зростання тощо.

Уперше термін інклюзії було застосовано в 1970-х роках у США, але тоді виділяли лише соціальну інклюзію, під якою розуміли збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі, коли кожна людина як індивідуальність сприймається суспільством і має можливість повноцінно брати участь у соціумі. Відмінності та відхилення усвідомлено сприймаються в контексті соціальної інтеграції, але їх значення обмежене. Право участі у соціумі базується на соціальній етиці у всіх сферах життя [9]. Поступово поняття почали поширювати на економіку. Тяжка екологічна обстановка внаслідок техногенної діяльності, низка соціально-політичних проблем свідчать, що оцінка економічних, соціальних чи інших процесів суто з позиції фінансової та матеріальної рентабельності є хоч і показовою, але недосконалою. Людству варто поступитись в певних питаннях в ім'я збереження життя на Землі. Також зростання якоїсь країни чи окремого сектору економіки ізольовано від інших неможливе в силу глобалізації і технічного прогресу.

Інклюзивне зростання – це концепція, яка забезпечує справедливі можливості та рівноправ'я для економічних учасників, що супроводжується вигодами, принесеними кожному сектору економіки та різним верствам суспільства. Даний підхід розширює традиційні моделі економічного зростання та включає зосередження уваги на рівності здоров'я, людського капіталу, екологічного стану довкілля, соціального захисту та продовольчої безпеки як чинників світової безпеки в широкому розумінні [10].

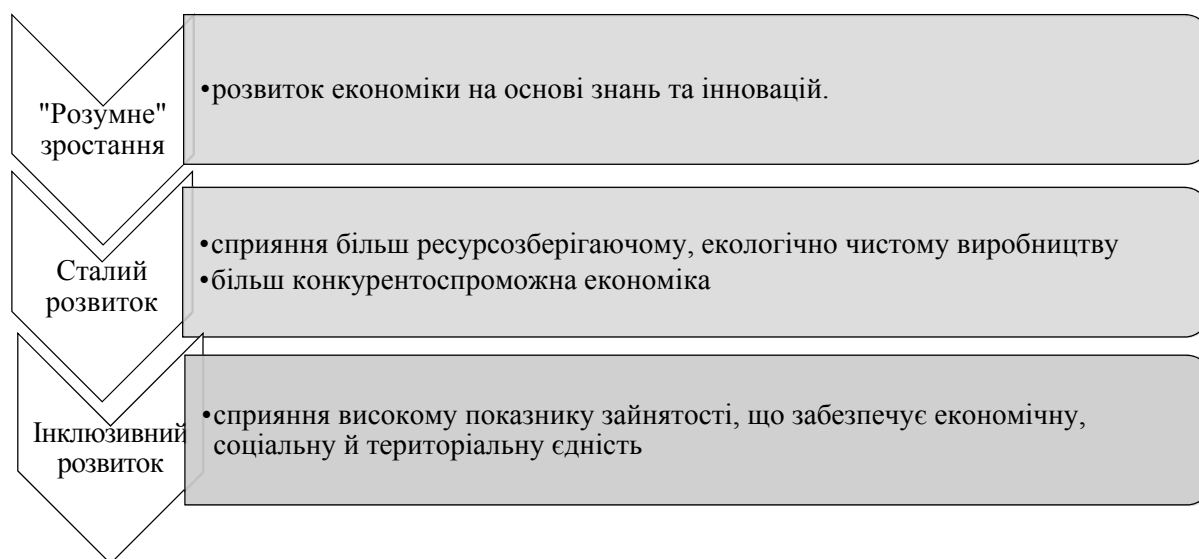

Рис. 1. Місце інклюзивного розвитку в системі основних пріоритетів для Європи згідно зі Стратегією розвитку до 2020 року [11]

Визначення інклюзивного зростання передбачає прямі зв'язки між макроекономічними та мікроекономічними детермінантами економіки та економічним зростанням. Інклюзивний підхід має довгострокову перспективу, оскільки основна увага приділяється продуктивній зайнятості як засобу зменшення розшарування суспільства за рівнем доходів та підвищення рівня життя менш забезпечених верств населення, і в кінцевому результаті збережена екологія і здорове суспільство виправдають зусилля на впровадження інклюзії.

Як зазначає Єщенко П. С. [3], не обов'язково вкладати значні кошти в малоприбуткові галузі економіки: розвиток може відбуватися і за рахунок загального прогресу або покращення мікроклімату.

Вперше методику оцінки інклюзивного зростання було опубліковано колективом науковців у 2013 році за підтримки МВФ. Індекс інклюзивного росту та розвитку (Inclusive Growth and Development Index, скорочено IDI) було запропоновано на Всесвітньому економічному форумі в Давосі (Швейцарія) у 2018 році як альтернативний до ВВП на душу населення показник для загальної оцінки стану економічного розвитку країни. Водночас ВВП на душу населення враховується як одна зі складових при визначенні IDI. Згідно з позицією учасників форуму, рейтинг країн за шкалою індексу інклюзивного зростання та розвитку точніше здатен відобразити справжній стан речей в тій чи іншій країні.

Індекс особливий тим, що враховує одразу 12 різних показників розвитку країни (3 групи), зокрема стан її економіки та соціально-політичну обстановку. Раніше індекс включав від 3 до 7 показників у балах.

Слабким місцем даної методики оцінки є врахування різномірної інформації, що може призвести до не завжди коректного результату.

Таблиця 1 – Показники, що використовуються при розрахунку індексу інклюзивності економічного зростання [10]

Група показників	Показник	Од. вимірювання
Ріст і розвиток	<i>ВВП на душу населення</i>	долари США
	Зайнятість	%
	Продуктивність праці	долари США
	Очікувана тривалість здорового життя	роки
Інклюзивність	Медіанний дохід домогосподарств	долари США за день
	Коефіцієнт Джині – розшарування суспільства за доходами	від 0 до 100
	Рівень бідності	%
	Коефіцієнт Джині – розшарування суспільства за рівнем добробуту	від 0 до 100
Наслідкування поколінь та сталість розвитку	<i>Скориговані чисті заощадження</i>	% (від валового національного доходу)
	<i>Інтенсивність парникового забруднення на одиницю ВВП</i>	кг / долар США
	Державний борг	% (від ВВП)
	<i>Коефіцієнт демографічного навантаження</i>	%

Існують невеликі і небагаті країни, які виробляють мало матеріальних благ, а спеціалізуються на продовольстві, сфері послуг і транзиті, а також експорті сировини. Вони мало забруднюють довкілля не тому, що досягли певного рівня розвитку, а через слабку промисловість. Висока частка сфери послуг здатна «вивести» подібну країну за рахунок низького забруднення, самозайнятості чи інших місцевих особливостей на кращі позиції в рейтингах, ніж якби оцінювання здійснювалося традиційно – передусім за обсягом ВВП на душу населення [8]. Дискусійне також питання, чи коректно вказувати індекс інклюзивного

розвитку з точністю до сотих чи навіть тисячних, оскільки це абстрактна величина, яка не обчислюється в реальних одиницях вимірювання.од

Попри спірність доцільності використання індексу інклюзивного розвитку в статистиці, сама концепція інклюзії досить раціональна для України.

Таблиця 2 – Основні переваги та недоліки впровадження концепції інклюзивного зростання для України

Недоліки	Переваги
Неготовність законодавчої бази	Дає поштох економічному підйому без застосування жорстких заходів
Недооцінює проблему зовнішнього боргу країни	Приділяє увагу диверсифікації економіки (туризм, інтелектуальні розробки тощо)
Потребує фінансових вкладень при запуску	Враховує проблеми екології та соціальної несправедливості
	Підвищує рівень зайнятості

Висновки. Концепція інклюзивного економічного зростання виникла через те, що фінансова рентабельність не може бути єдиним критерієм у низці аспектів соціальної сфери, в екологічних питаннях тощо. Інклюзивне зростання покликане забезпечувати справедливі можливості для економічних учасників під час економічного зростання та рівноправ'я секторів економіки та верств населення, а також зосереджує увагу на рівності здоров'я, людського капіталу, екологічного стану довкілля, соціального захисту та продовольчої безпеки.

Індекс інклюзивного росту та розвитку (IDI) було запропоновано на 48-му Всесвітньому економічному форумі в Давосі як альтернативний до ВВП на душу населення показник. При його розрахунку враховується загалом 12 показників, згрупованих за 3 групами (ріст і розвиток, інклюзивність, наслідування поколінь та сталість розвитку).

Разом з тим, підміна реальних економічних показників таким абстрактним показником, як індекс інклюзивного росту та розвитку може стати шляхом до популізму та часткового спотворення реальної картини у певних регіонах. Тож необхідно обережно впроваджувати цей інноваційний показник у міжнародній статистиці з урахуванням наступних пересторог:

- використання індексу інклюзивного росту та розвитку доцільне не замість, а додатково до ВВП на душу населення, адже IDI – це абстрактний показник, а ВВП на душу населення – це реальний і загальнозрозумілого показника, який можна відслідковувати в динаміці;
- порівнювати окремо фінансові показники, а окремо соціальні;
- некоректно наводити IDI з точністю до тисячних, адже цей показник є не просто агрегатним індексом, а враховує одразу 12 неспівмірних величин із різних сфер, і якогось математичного сенсу настільки точний підрахунок позбавлений;
- IDI цікаво та логічно виглядатиме як підсумок до масиву даних, де наведено усі 12 його основних складових показників.

Водночас, різні концепції економічного розвитку та статистичні показники мають право на існування та дають різний можливість поглянути на ситуацію під різним кутом зору. Методика розрахунку індексу інклюзивного зростання є досить громіздкою математичною операцією, що залишає простір для подальших досліджень.

Анотація. Экологические и социально-политические вызовы современности свидетельствуют, что традиционные модели роста экономики и методы оценки, опирающиеся в первую очередь на финансовую рентабельность, не всегда оптимальны, зато благодаря 48-м Всемирном экономическом форуме в Давосе приобретает популярность концепция инклюзивного роста. В статье сформулировано понятие инклюзии, особенности концепции инклюзивного роста для Украины и предпосылки ее возникновения; сформирован позицию относительно целесообразности использования в международной статистике этого показателя.

Ключевые слова: инклюзивное рост, международные сравнения, устойчивое развитие, социальная и экономическая инклюзия.

Abstract. The ecological and socio-political challenges of the present state that the traditional models of economic growth and methods of valuation, which are based primarily on financial profitability, are not always optimal, while the concept of inclusive growth is gaining popularity thanks to the 48th World Economic Forum in Davos. The article formulates the concept of inclusion, features of the concept of inclusive growth for Ukraine and the preconditions for its emergence; the position has been formed regarding the expediency of using this indicator in international statistics.

Key words: inclusive growth, international comparisons, sustainable development, social and economic inclusion.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антикризова стратегія розвитку України: соціально-економічні, фінансові та глобальні виклики: монографія / Під заг. ред. А. В. Сидорової. Вінниця: ДонНУ, 2016. URL: <http://jmonographs.donnu.edu.ua/article/view/3846/3879>
2. Економічна і соціальна рада ООН. URL: <http://www.un.org>
3. Єщенко П. С. Економічне зростання без розвитку: причини і шляхи інноваційного перетворення економіки. *Економіка України*. 2013. №10 (623). С. 4–19.
4. Жилєнкова М. М. Система показників оцінки соціально-економічного розвитку України. *Статистика України*. 2005. № 4. С. 51–53.
5. Матросова Л. М., Пруднікова Л. О. Аналіз методик оцінки соціально-економічного розвитку регіонів. *Економічний вісник Донбасу*. 2008. № 3. С. 69–72.
6. Мироненко Є. В. Трансформаційні перетворення господарської системи в контексті глобалізаційних змін. Центр навчальної літератури. 2017.
7. Найдюк А. С. Міжнародний поділ праці в системі ефективної зайнятості населення України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 4. Т. 2
8. Сидорова А. В., Кіосак Я. В. Міжнародна статистика: підручник. Донецьк: Каштан, 2013. 384 с.
9. Elena Ianchovichina and Susanna Lundstrom, "What is Inclusive Growth?", The World Bank, February 10, 2009.
10. Ranieri, Rafael; Ramos, Raquel Almeida (March 2013). "Inclusive Growth: Building up a Concept" (PDF). Working Paper. **104**. Brazil: International Policy Centre for Inclusive Growth. ISSN 1812-108X. Retrieved 13 January 2015.
11. Стратегія розвитку Європи до 2020 року. URL: http://aei.pitt.edu/42633/1/com2010_2020en01_straetry.pdf

УДК 657

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У НІМЕЧЧИНІ ТА УКРАЇНІ

Я. С. Серженік, Л. Л. Гевлич

Анотація. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки нематеріальні активи вже є не унікальними обліковими об'єктами, але й не досить звичними для багатьох підприємств. З урахуванням цього та з точки зору євроінтеграційних процесів України порівняльний аналіз практики обліку в Україні та розвинених країнах світу є цікавим з точки зору удосконалення національної облікової практики. Метою роботи є дослідження особливостей обліку нематеріальних активів у Німеччині та Україні з точки зору удосконалення вітчизняної облікової системи. У роботі проведено дослідження обліку нематеріальних активів у Німеччині та Україні за основними позиціями, зроблені висновки, намічені напрями подальших досліджень.

Ключові слова: нематеріальні активи, Німеччина, Україна, облікова практика.

Вступ. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки нематеріальні активи вже є не унікальними обліковими об'єктами, але й не досить звичними для багатьох підприємств. З урахуванням цього та з точки зору євроінтеграційних процесів України порівняльний аналіз практики обліку в Україні та розвинених країнах світу є цікавим з точки зору удосконалення національної облікової практики.

Дослідженнями питань визнання, оцінки, обліку нематеріальних активів займалися у своїх роботах такі вчені, як Н. М. Проскуріна, В. В. Сьомченко, О. М. Бондаренко, О. С. Бондаренко, М. С. Гончаренко, А. О. Касич, І. Г. Химич [1–3], але динаміка економічних процесів вимагає осучаснення їх досліджень. З іншого боку порівняльна